

Juf Kiet Engels van de taalklas voor vluchtelingenkinderen: "Het is heel bijzonder als je kinderen veiligheid en structuur kunt geven."

Juf Kiet, de bekendste juf van Nederland

Kordaat en altijd betrokken

Ze oogst veel bewondering voor haar rol in de documentaire *De kinderen van juf Kiet*. Toch is er ook kritiek op haar aanpak. Kiet Engels, leerkracht van een taalklas met vluchtelingenkinderen, over de documentaire, haar leerlingen en haar passie.

Tekst Richard Hassink **Beeld** Joost Grol

In het bekendste klaslokaal van Nederland zit de bekendste juf van Nederland op de stoel van de bekendste leerling van Nederland. Of althans, het was zijn stoel, want de Syrische Jorj is inmiddels verhuisd naar een andere klas van basisschool het Palet in het Brabantse Hapert. Vorig schooljaar zat hij er nog wel toen documentairemakers Peter en Petra Lataster opnames maakten voor *De Kinderen van juf Kiet*, de film die sinds 24 november 2016 in de Nederlandse bioscopen en filmhuizen draait en inmiddels door meer

dan 50 duizend mensen werd bekeken.

Kiet Engels (60), de leerkracht die al zes jaar de taalklas voor vluchtelingenkinderen in Hapert leidt, hoest flink tussen haar antwoorden door. Ze is griepig. Toch maakt ze precies dezelfde indruk als in de documentaire: energiek, bevlogen en zelfbewust. Daar doet een griepje niets aan af. Engels heeft een paar drukke maanden achter de rug. Naast haar 'gewone' werk zat ze onder andere bij *Nieuwsuur* en *Tijd voor Max*, gaf ze presentaties en lezingen en stond ze vele journalisten te woord. "Nu vind ik het wel mooi geweest. Ik doe volgende week nog een interview voor het *Eindhovens Dagblad* en dan is het alleen nog maar mijn werk hier, met misschien af en toe een presentatie voor pabostudenten."

Dat werk doet ze nu zonder twee cameramensen en geluidsman in de klas. "Maar eigenlijk maakt dat geen verschil, want ik heb dat jaar geen seconde het gevoel gehad dat ze in de weg liepen." Hoe kwam het echtpaar Lataster – al eerder succesvol met documentaires over autisme (*Jeroen Jeroen*) en vrouwen met borstkanker (*Wakker in een boze droom*) – eigenlijk bij haar in Hapert uit? Engels: "Ze zochten een bevlogen leerkracht en waren al op diverse plekken wezen kijken. Toen ze hier waren, hadden we na tien minuten al van beide kanten het gevoel dat het klikte. Mijn enige twijfel betrof de kinderen. Zij zijn zo kwetsbaar en hebben vaak al zo veel meegemaakt." Maar nadat alle ouders toestemming hadden gegeven, kon het filmen beginnen. Engels werkte mee omdat ze hoopte dat ze er politici en beleidsmakers mee zou kunnen beïnvloeden. "Ik moet er niet aan denken dat deze kinderen – veelal afkomstig uit landen als Syrië, Eritrea en Irak en die soms zelfs nog nooit een school van binnen hebben gezien – terecht komen in een reguliere schoolklas waar ze niet de aandacht krijgen die ze nodig hebben."

Invoelend

Na een schooljaar filmen hadden de documentairemakers meer dan 200 uur materiaal. Uiteindelijk werd dat teruggebracht naar 113 minuten film. "Vooraf mocht ik de documentaire zien. Ik miste in eerste instantie beelden van lesonderdelen als instructie, in themahoeken werken en met de kinderen de omgeving verkennen. Maar de makers legden uit dat ze gekozen hadden voor communicatie als rode draad en dat begreep ik wel. Het resultaat is prachtig, vooral de beelden van de kinderen."

In de media werd Engels veel lof toegezonden. Sommigen zagen in haar de juf die je ieder kind zou gunnen en anderen wilden haar nomineren voor de Nobelprijs. *De Volkskrant* typeerde haar als 'kordaat, streng waar nodig en altijd betrokken',

een beeld waarin Engels zichzelf goed herkent. Maar er was ook kritiek. Zo zou ze te weinig invoelend zijn geweest op het moment dat Haya overstuur is na een valpartij, ze zou Jorj te veel op de huid hebben gezeten, ze zou te weinig rust hebben gecreëerd in de klas en zou leerlingen te weinig motiveren. “Kritiek is prima, want daar is die film voor gemaakt. Het is goed als er discussie ontstaat over onderwijs aan vluchtelingenkinderen en verschillende stijlen van lesgeven. Maar je moet wel beseffen dat de beelden een momentopname zijn en dat de kijker zelf moet invullen wat er aan de situatie vooraf is gegaan. Soms moet je als leerkracht, als je er alles aan gedaan hebt, het kind ook uit een negatieve spiraal halen, zoals toen met Haya. Naar Jorj was ik op momenten heel begripvol, maar hij had soms die druk nodig om aan het werk te gaan. Ook moet je beseffen dat deze kinderen uit een andere cultuur komen en dat je niet met ze kunt praten zoals met kinderen die Nederlands spreken en hier geboren zijn. Terugkoppelen en intrinsiek motiveren is dan moeilijk, dat komt pas als ze de taal kennen en zich uit kunnen spreken. Juist daarom is het zo belangrijk dat ze de taal zo snel mogelijk leren spreken.”

Toch heeft Engels op de beelden ook kritisch naar zichzelf gekeken. “Ik heb bijvoorbeeld niet de wanhopige gezichtsuitdrukking van Leanne gezien op het moment dat ik haar aan Haya koppel. Ik realiseerde me onvoldoende dat het op dat moment niet goed zat tussen die twee.” Om er daarna aan toe te voegen: “Ik loop al bijna 42 jaar mee in het onderwijs en weet intussen welke stijl goed werkt en bij me past. Wat dat betreft moet je dicht bij jezelf blijven.”

Ze twijfelde daar ook niet aan toen ze in de documentaire zag dat Jorj flink over zijn juf roddelde in het Arabisch. “Welnee, dat doen toch alle kinderen als ze de kans krijgen? Ik heb als kind in Azië op school gezeten en daar deed ik samen met mijn broer precies hetzelfde.”

Trauma

Met de kinderen uit de documentaire gaat het heel goed, zegt Engels. “Jorj had de eerste tijd behoorlijk last van traumatische ervaringen, sliep slecht, had vaak hoofdpijn, maar zit nu goed in zijn vel. Hij fietst zonder morren drie kilometer naar school en toont veel inzet. Hij heeft leren zwemmen, iets wat hij heel graag wilde, en met voetbal is hij met zijn team kampioen geworden.”

Engels vertelt dat de andere hoofdrolspelers uit de documentaire, Branche, Haya en Leanne, nu allemaal in groep 4 zitten en dat de laatste twee nu dikke vriendinnen zijn. Nour gaat komend jaar naar groep 8. Over Haya heeft ze zich vlak voor de première wel wat zorgen gemaakt, omdat het Syrische meisje in de documentaire soms erg bazig overkomt. “Maar toen we dat met haar bespraken zei ze: Ach juf, zo ben ik toch allang niet meer. Die ontwikkeling die kinderen doormaken, vind ik het mooiste aan mijn werk.”

Engels hoopt nog jaren als leerkracht in een taalklas te kunnen werken. “Het is pittig werk, want naast alle gewo-

‘Soms moet je als leerkracht het kind ook uit een negatieve spiraal halen’

ne schooltaken heb ik ook nog veel overleg met officiële instanties zoals de Immigratie- en Naturalisatiedienst, het Centrum Jeugd en Gezin, de gemeente en de GGD. Maar gelukkig hoef ik het allemaal niet alleen te doen.”

Naast een aantal vrijwilligers en stagiairs werkt ze ook samen met een aantal vakcollega's. Dat ze een verschil maakt voor de kinderen in haar klas, is haar dagelijkse drijfveer. “Het is heel bijzonder als je de kinderen veiligheid en structuur kunt geven. Een van mijn leerlingen zei laatst: Oh juf, ik vind het weekend niet zo fijn, want ik ga veel liever naar school. Dat zegt wel wat.” En dat de sfeer in de klas niet altijd optimaal is, hoort erbij, zegt Engels. “Aan het eind van de dag evalueer ik dat met de kinderen. Maar wat er ook gebeurd is, elke dag beginnen we met een schone lei en dat weten de kinderen ook.”

De Kinderen van juf Kiet is te zien via Filmthuis.nl en draait nog in enkele filmhuizen. Zie voor locaties Dekinderenvanjufkiet.nl. Van het vele beeldmateriaal wordt nog een tweede documentaire gemaakt, over vriendschappen, die in 2018 op televisie wordt uitgezonden.